

ВИТОМИР ВАСИЛИЋ

**ХРОНОЛОГИЈА АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИЈАЛНИХ
ЈЕДИНИЦА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ
ОД 1944/45. ДО 1995. ГОДИНЕ**

Витомир Василић
УУ 32000 Чачак
Кулиновци

UDK: 908 "1944/45"/1995" (497.11)

На подручју данашње општине Горњи Милановац деловали су, од 1944. године до данашњих дана, велики број општина и један срез. Општине су потпадале под надлежност среза, а срез под округ, односно област. Са постепеним укидањем, најпре округа, а затим области и срезова, смањиван је и број општина. Општине које су, према тадашњим законским прописима, настављале рад, увећавале су своје територије на рачун укинутих општина. Коначно, остала је само општина Горњи Милановац, која се простире на читавом подручју бившег среза таковског.

Хронологија административно-територијалних промена на подручју данашње општине Горњи Милановац од 1944/45. до 1995. године, приказана је по рангу надлештва, а надлештва истог ранга – по азбучном реду назива њихових седишта.

1. НАРОДНИ ОДБОР СРЕЗА ТАКОВСКОГ – ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ ОД 1944. ДО 1955.

Пре коначног ослобођења подручја среза таковског и Горњег Милановца, формиран је, средином септембра 1944. године, у Такову, Срески иницијативни одбор за срез таковски¹, који је имао задатак да спроведе изборе за органе нове власти у свим селима и да изабере делегата за среску скупштину.

Избори за месне народноослободилачке одборе завршени су до краја септембра 1944. године, а 8. октобра одржана је и седница Среске скупштине, на којој су изабрани Извршни одбор и Пленум Среског народноослободилачког одбора са седиштем у Горњем Милановцу.²

До 10. децембра 1944. срез таковски био је у саставу округа крагујевачког, а затим – округа чачанског.³ У исто време, надзор над радом Среског народноослободилачког одбора вршио је, до почетка децембра ове године, Окружни народноослободилачки одбор округа крагујевачког, а потом Окружни народноослободилачки одбор округа чачанског.

Од почетка децембра 1944. Срески народноослободилачки одбор среза таковског обухватао је подручја ових месних народноослободилачких одбора: Ба, Бело Поље, Бершићи, Брезна, Брусница, Враћевшница, Горњи Бањани, Горњи Бранетићи, Горња Врбава, Горњи Милановац, Доњи Бранетићи, Доња Врбава, Јабланица, Клатичево, Коштунићи, Лозањ, Леушићи, Мајдан, Озрем, Полон, Савинац, Сврачковци, Срезоевци, Таково и Теочин.⁴

Законом о административно-територијалној подели Народне Републике Србије из априла 1947. укинут је Народни одбор округа чачанског, па је Срески народни одбор среза таковског непосредно подређен органима Народне Републике Србије. Овим законом извршене су и значајне територијалне промене у саставу среза таковског. Из укинутог среза качерског срезу таковском припајају се подручја месних народних одбора Рудник, Ручићи и Шилопај, а село Ба из састава среза таковског ушло је у састав новообразованог среза љишког.⁵

1. Међуопштински историјски архив Чачак (у даљем тексту ИАЧ). Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, Записник, 1944, кут. 2.

2. Исто, Записник од 8. децембра 1944, кут. инв. бр. 2.

3. *Службени гласник НРС* бр. 2/1945.

4. ИАЧ, Народни одбор округа чачанског – Чачак, акт бр. 3100 од 4. јула 1945, кут. инв. бр. 1.

5. *Службени гласник НРС* бр. 17/1947.

Године 1949. извршена је подела Народне Републике Србије на области, па је територија среза таковског ушла у састав области крагујевачке, а Срески народни одбор стављен под непосредни надзор Народног одбора области крагујевачке.⁶

Крајем 1951. године, укидањем Народног одбора области крагујевачке, Срески народни одбор среза таковског поново је непосредно подређен органима Народне Републике Србије.⁷

Законом о подели Народне Републике Србије на срезове и општине из априла 1952. укинута су месни народни одбори и формирана народна одборна општина. Те године је и Срески народни одбор променио назив у Народни одбор среза таковског. На основу Закона у састав среза таковског ушла су подручја новоформираних општина: Бело Поље, Брезна, Брусница, Враћевшница, Врнчани, Горњи Бањани, Горњи Бранетићи, Клатичево, Коштунићи, Мајдан, Неваде, Озрем, Прањани, Рудник, Савинац, Таково, Теочин, Шилопај и Народни одбор градске општине Горњи Милановац.⁸

Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији из јула 1955. укинут је срез таковски, а његова територија ушла је у састав новоформираног среза Чачак. Укидањем среза таковског престао је да ради и Народни одбор среза таковског са седиштем у Горњем Милановцу.⁹

Организациона структура Народног одбора среза таковског мењала се и саображавала према законским прописима.

2. СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ – ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ (1944–...)

Формирана је 7. октобра 1944. као Месни народноослободилачки одбор са седиштем у Горњем Милановцу.¹⁰ Одбор је био под надлежношћу среза таковског. На основу Општег закона о народним одборима од средине 1946. године Одбор мења назив у Месни народни одбор Горњи Милановац.¹¹ Проглашењем Горњег Милановца градом у саставу среза таковског од 17. септембра 1949. Месни народни одбор Горњи

6. Исто, бр. 44/1949.

7. Исто, бр. 37/1951.

8. Исто, бр. 15/1952.

9. Исто, бр. 56/1955.

10. Скупштина општине Горњи Милановац, Извештај од 17. октобра 1944, кут. инв. бр. 1.

11. Службени листи ФНРЈ бр. 43/1946.

Милановац почетком 1950. године мења назив у Народни одбор града Горњи Милановац.¹²

На основу Закона о народним одборима градова и градских општина из 1952. године мења назив у Народни одбор градске општине.¹³ Даље промене у називу уследиле су 1955. године спровођењем у живот Општег закона о уређењу општина и срезова, којим је започео процес спајања мањих у веће општине и завођење комуналног система. Општина у Горњем Милановцу променила је назив у Народни одбор општине Горњи Милановац и потпала под надлежност среза Чачак.¹⁴ Те године њена територија је знатно увећана припајањем следећих села: Брусница, Велереч, Врнчани, Грабовица, Дренова, Јабланица, Калиманићи, Клатичево, Луњевица, Љутовница, Накучани, Неваде, Сврачковци, Семедраж, Синошевићи, Таково и Шарани. У свим насељеним местима општина је формирала месне одборе.

Године 1957. територија општине Горњи Милановац се увећава припајањем села из састава укинутих општина Бело Поље и Бољковци: Бело Поље, Бољковци, Враћевница, Горња Врбава, Горња Црнућа, Доња Врбава, Доња Црнућа, Крива Река, Липовац, Ручићи и Угриновци.¹⁵ Законом о подручјима општина и срезова у Народној Републици Србији од 26. новембра 1959. укинута су народни одбори општина Бершићи и Прелјина. Из састава ових општина, Народном одбору општине Горњи Милановац припојена су села: Бершићи, Брђани, Горњи Бањани, Горњи Бранетићи, Доњи Бранетићи, Лозањ, Леваја, Озрем и Поллом. На основу тог закона из састава НОО Горњи Милановац издвојена су села Крива Река и Угриновци и припојена НОО Рудник.¹⁶

Законом о изменама и допунама Закона о подручјима општина и срезова у Народној Републици Србији од 17. новембра 1962. извршене су знатне административно-територијалне промене. Укидањем среза Чачак, овај одбор потпада под надлежност новоформираног среза Краљево, а његовом саставу припајају се укинуте општине Прањани и Рудник.¹⁷

У вези уставних промена из априла 1963. Народни одбор општине Горњи Милановац променио је назив у – Скупштина општина Горњи

12. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, акт бр. 1253/16, 1949, кут. инв. бр. 5.

13. *Службени гласник НРС* бр. 29/1952.

14. Исто, бр. 56/1955.

15. Исто, бр. 27/1957.

16. Исто, бр. 51/1959.

17. Исто, бр. 45/1962.

Милановац и од 29. јула те године сва своја акта доноси под тим именом.¹⁸ Територија јој је остала непромењена. У насељеним местима основане су месне заједнице. Општина је и даље под надлежношћу среза Краљево – до 1967. године, када се укидају срезови као административно-територијалне јединице. Ради остваривања трајне сарадње, планирања и усклађивања својих планова са плановима економског развоја других општина, Скупштина општине Горњи Милановац је од 28. јула 1975. била удружена у Међуопштинску регионалну заједницу Краљево.¹⁹ На основу Закона о територијалној организацији општина од 30. јула 1977. утврђено је да општина Горњи Милановац обухвата 64 насељена места.²⁰

На основу Уредбе о начину вршења послова министарстава и посебних организација ван њихових седишта, Влада Републике Србије образовала је подручне центре, тј. округе 30. јануара 1992. Општина Горњи Милановац (заједно са Чачком, Лучанима и Ивањицом) ушла је у састав Моравичког округа.²¹

3. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ БЕЛО ПОЉЕ – БЕЛО ПОЉЕ (1944 – 1957)

Формиран је 7. октобра 1944. као Народноослободилачки одбор Бело Поље са седиштем у Белом Пољу.²² Обухватао је села: Бело Поље, Горњу Врбаву и Доњу Врбаву. Потпадао је под надлежност среза таковског. Из његовог састава издвојено је село Доња Врбава 10. марта 1945. и основало посебан одбор.²³ Средином 1946. године Народноослободилачки одбор Бело Поље мења назив у Месни народни одбор Бело Поље.²⁴ Од 1. априла 1947. поново му се припаја село Доња Врбава.²⁵ У априлу 1952. формиран је Народни одбор општине Бело Поље.²⁶ Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији од 20. јула 1955. повећана му је територија припајањем следећих села из укинутог Народног одбора општине Враћевшница: Враћевшница,

18. *Службени лист среза Краљево* бр. 28/1963.

19. *Службени гласник СРС* бр. 33/1975.

20. Исто, бр. 31/1977.

21. *Службени гласник РС* бр. 3/1992.

22. и 23. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, Записник од 10. марта 1945, кут. инв. бр. 1.

24. *Службени лист ФНРЈ* бр. 43/1946.

25. *Службени гласник НРС* бр. 17/1947.

26. Исто, бр. 29/1952.

Горња Црнућа, Доња Црнућа, Липовац и Прњавор.²⁷ У исто време Одбор је потпао под надлежност среза Чачак.

Народни одбор општине Бело Поље укинут је 22. јуна 1957, а његова територија ушла је у састав Народног одбора општине Горњи Милановац.²⁸

4. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ БЕРШИЋИ – БЕРШИЋИ (1955 – 1959)

Формиран је 29. августа 1955. са седиштем у Бершићима.²⁹ У његов састав ушла су села укинутих НОО Горњи Бањани, Горњи Бранетићи, Озрем, Таково и Теочин, што је извршено применом Закона о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији од 20. јула 1955: Бершићи, Брезна, Горњи Бањани, Горњи Бранетићи, Доњи Бранетићи, Лозањ, Лочевци, Љеваја, Озрем, Полом и Теочин.³⁰ Потпадао је под надлежност среза Чачак.

Народни одбор општине Бершићи укинут је 31. децембра 1959, а његово је подручје, изузев села Теочин, ушло у састав општине Горњи Милановац.³¹

5. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ БОЉКОВЦИ – БОЉКОВЦИ (1944–1957)

Формиран је 1944. године као Народноослободилачки одбор Бољковци са седиштем у Бољковцима.³² Потпадао је под надлежност среза качерског. По Закону о административно-територијалној подели Народне Републике Србије из априла 1947. Бољковци су као, Месни народни одбор, ушли у оквир среза љишког и потпали под надлежност Среског народног одбора у Љигу.³³ У априлу 1952. Бољковци су формиран и као Народни одбор општине Бољковци у оквиру истог среза.³⁴ Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Срби-

27. Исто, бр. 56/1955.

28. Исто, бр. 27/1957.

29. ИАЧ. Народни одбор Бершићи–Бершићи, Записник од 29. августа 1955, кут. инв. бр. 1.

30. Службени гласник НРС бр. 56/1955.

31. Исто, бр. 51/1959.

32. ИАЧ. Народни одбор општине Бољковци, Извештај, 1944, кут. инв. бр. 1.

33. Службени гласник НРС бр. 17/1947.

34. Исто, бр. 29/1952.

ји од 20. јула 1955. општина Бољковци проширила је своју територију припајањем села: Крива Река, Лалинци, Ручићи, Угриновци и Штавица. Са овако измењеном територијом ушла је у оквир среза Чачак и потпала под надлежност Народног одбора среза Чачак.³⁵

Народни одбор општине Бољковци укинут је 22. јуна 1957. Територија укинуте општине (са селима Бољковци, Крива Река, Ручићи и Угриновци) припојена је Народном одбору општине Горњи Милановац, изузев села Лалинци и Штавица, која су укључена у састав Народног одбора општине Љиг.³⁶

6. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ БРЂАНИ – БРЂАНИ (1944–1955)

Формиран је 19. новембра 1944. као Народноослободилачки одбор са седиштем у Брђанима.³⁷ Обухватао је села Брђане и Соколиће. Потпадао је под надлежност среза љубићког. Законом о административно-територијалној подели Народне Републике Србије из априла 1947. Брђани су, као Месни народни одбор, ушли у састав среза љубићко-трнавског.³⁸ Од априла 1952. Брђани су формиран као Народни одбор општине Брђани у оквиру истог среза.³⁹

Народни одбор општине Брђани укинут је Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији од 22. јула 1955.⁴⁰ Његова територија је од 31. августа те године припојена Народном одбору општине Прељина.⁴¹ Укидањем општине Прељина, 1959, село Брђани припојено је општини Горњи Милановац.⁴²

7. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ БРУСНИЦА – БРУСНИЦА (1944 – 1955)

Формиран је 7. октобра 1944. као Народноослободилачки одбор са седиштем у Брусници.⁴³ Обухватао је села: Брусницу, Грабовицу, Јабланицу, Луњевицу и Семедраж. Потпадао је под надлежност среза таковског. Законом о административно-територијалној подели Народне

35. Исто, бр. 56/1955.

36. Исто, бр. 27/1957.

37. ИАЧ, Срески народни одбор Љубић, Записник, 1944, кут. инв. бр. 1.

38. *Службени гласник НРС* бр. 17/1947.

39. Исто, бр. 29/1952.

40. Исто, бр. 56/1955.

41. Исто.

42. Исто, бр. 51/1959.

43. ИАЧ, Народни одбор општине Брусница, Записник од 9. октобра 1944, кут. инв. бр. 1.

Републике Србије из априла 1947. Брусница је, као Месни народни одбор, и даље била под надлежношћу среза таковског. Од 23. октобра 1949. издвајају се из њеног састава села Луњевица и Јабланица и оснивају посебан МНО са седиштем у Луњевици, а село Грабовица улази у састав МНО Неваде.⁴⁴ У априлу 1952. Месни народни одбор Брусница формиран је као Народни одбор општине Брусница, чија се територија проширује припајањем територије укинутог МНО Луњевица и села Грабовице, која је до тада била у саставу МНО Неваде. Ове промене спроведене су у живот 10. априла 1952.⁴⁵

Општина Брусница је укинута Законом из јула 1955. године. Њена територија је од 31. августа те године припојена Народном одбору општине Горњи Милановац.⁴⁶

8. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ ВРАЋЕВШНИЦА – ВРАЋЕВШНИЦА (1944–1955)

Формиран је 7. октобра 1944. као Народноослободилачки одбор са седиштем у Враћевшници.⁴⁷ Обухватао је села: Враћевшницу, Горњу Црнућу, Доњу Црнућу, Липовац и Прњавор. Потпадао је под надлежност среза таковског. Од средине 1946. мења назив у Месни народни одбор Враћевшница. У априлу 1952. формира се као Народни одбор општине Враћевшница.⁴⁸

Општина Враћевшница укинута је на основу Закона о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији из јула 1955. Њена територија је од 31. августа те године припојена Народном одбору општине Бело Поље.⁴⁹

9. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ ВРНЧАНИ – ВРНЧАНИ (1945–1955)

Формиран је 16. јула 1945. као Народноослободилачки одбор Врнчани издвајањем из састава Народноослободилачког одбора Таково.⁵⁰ Потпадао је под надлежност среза таковског до 22. маја 1946, када је

44. Исто, Записник од 23. октобра 1949, кут. инв. бр. 1.

45. *Службени гласник НРС* бр. 15/1952.

46. Исто, бр. 56/1955.

47. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, Записник од 10. октобра 1944, кут. инв. бр. 2.

48. *Службени листић ФНРЈ* бр. 43/1946.

49. *Службени гласник НРС* бр. 56/1955.

50. ИАЧ, Народни одбор Таково – Таково, Деловодни протокол бр. 1/45.

укинут и његова територија припојена Месном народном одбору Таково.⁵¹ Село Врнчани се поново издваја из састава МНО Таково и 29. септембра 1947, заједно са укинутим МНО Ручићи, формирало Месни народни одбор Врнчани са седиштем у Врнчанима.⁵² У априлу 1952. Одбор је формиран као Народни одбор општине Врнчани.⁵³

Општина Врнчани укинута је Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији из јула 1955.⁵⁴ Село Врнчани припојено је Народном одбору општине Горњи Милановац, а Ручићи – Народном одбору општине Бољковци.

10. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ ГОРЊИ БРАНЕТИЋИ – ГОРЊИ БРАНЕТИЋИ (1944 – 1955)

Формиран је у првој половини октобра 1944. као Месни народноослободилачки одбор са седиштем у Горњим Бранетићима.⁵⁵ Обухватао је село Горње Бранетиће. Потпадао је под надлежност среза таковског. По Закону о административно-територијалној подели у Народној Републици Србији Горњи Бранетићи су као Месни народни одбор, у оквиру истог среза.⁵⁶ У априлу 1952. Одбор је формиран као Народни одбор општине Горњи Бранетићи.⁵⁷

Општина Горњи Бранетићи укинута је Законом из јула 1955. Њена територија је од 31. августа те године припојена Народном одбору општине Бершићи.⁵⁸

11. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ ЗАГРАЂЕ – ЗАГРАЂЕ (1944–1955)

Формиран је 1944. године као Месни народноослободилачки одбор са седиштем у Заграђу.⁵⁹ Обухватао је село Заграђе. Потпадао је под надлежност среза качерског. Законом о административно-терито-

51. Исто, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, акт бр. 3777 од 25. маја 1946, кут. инв. бр. 2.

52. Исто, Народни одбор општине Таково – Таково, Записник од 29. септембра 1947, кут. инв. бр. 1.

53. *Службени гласник НРС* бр. 15/1952.

54. Исто, бр. 56/1955.

55. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, акт без броја од 15. октобра 1944, кут. инв. бр. 2.

56. *Службени гласник НРС* бр. 17/1947.

57. Исто, бр. 15/1952.

58. Исто, бр. 56/1955.

59. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, Извештај о раду из 1944, кут. инв. бр. 2.

ријалној подели у Народној Републици Србији из априла 1947. Заграђе је, као Месни народни одбор, ушло у оквир среза љишког.⁶⁰ У априлу 1952. Заграђе је формирано као Народни одбор општине Заграђе у оквиру истог среза.⁶¹

Општина Заграђе укинута је Законом од јула 1955. Њена територија припојена је Народном одбору општине Рудник у срезу Чачак.⁶²

12. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ КЛАТИЧЕВО – КЛАТИЧЕВО (1944–1955)

Формиран је 7. октобра 1944. као Општински народноослободилачки одбор са седиштем у Клатичеву.⁶³ Обухватао је села: Калиманићи, Клатичево, Љутовницу и Накучане. Потпадао је под надлежност среза таковског. Средином 1946. мења назив у Месни народни одбор,⁶⁴ а од априла 1952 – у Народни одбор општине Клатичево у оквиру истог среза.⁶⁵

Општина Клатичево укинута је Законом из јула 1955, а њена територија припојена Народном одбору општине Горњи Милановац.⁶⁶

13. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ МАЈДАН – МАЈДАН (1944 – 1955)

Формиран је 6. октобра 1944. као Народноослободилачки одбор са седиштем у Мајдану.⁶⁷ Обухватао је село Мајдан. Потпадао је под надлежност среза таковског. Средином 1946. мења назив у Месни народни одбор.⁶⁸ Од 23. октобра 1949. припојени су му село Мутањ из МНО Шилопај и Сврачковци из укинутог МНО Сврачковци.⁶⁹ У априлу 1952. Мајдан је формиран као Народни одбор општине у оквиру истог среза.⁷⁰

60. *Службени гласник НРС* бр. 17/1947.

61. Исто, бр. 15/1952.

62. Исто, бр. 56/1955.

63. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, Записник, 1944.

64. *Службени листи ФНРЈ* бр. 43/1946.

65. *Службени гласник НРС* бр. 15/1952.

66. Исто, бр. 56/1955.

67. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, Записник од 28. децембра 1944, кут. инв. бр. 2.

68. *Службени листи ФНРЈ* бр. 43/1946.

69. ИАЧ, Месни народни одбор Сврачковци, акт бр. 1370/1949, кут. инв. бр. 1.

70. *Службени гласник НРС* бр. 15/1952.

Општина Мајдан укинута је Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији од 20. јула 1955.⁷¹ Села Мајдан и Мутањ су од 31. августа те године припојена Народном одбору општине Рудник, а Сврачковци Народном одбору општине Горњи Милановац.⁷²

14. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ НЕВАДЕ – НЕВАДЕ (1949–1955)

Формиран је 23. октобра 1949. као Месни народни одбор са седиштем у Невадама.⁷³ Његово подручје обухватало је села Велереч и Неваде из укинутог Месног народног одбора Сврачковци и Грабовица из Месног народног одбора Брусница.⁷⁴ Потпадао је под надлежност среза таковског. У априлу Неваде се формирају као Народни одбор општине у оквиру истог среза. Те године је (10. априла) из његовог састава издвојено село Грабовица и припојено Месном народном одбору Брусница.⁷⁵

Општина Неваде укинута је Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији од 20. јула 1955. Њена територија је од 31. августа те године припојена Народном одбору општине Горњи Милановац.⁷⁶

15. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ САВИНАЦ – САВИНАЦ (1944–1955)

Формиран је 5. октобра 1944. као Општински народноослободилачки одбор са седиштем у Савинцу.⁷⁷ Обухватао је села: Дренову, Савинац и Шаране. Потпадао је под надлежност среза таковског. По Закону о административно-територијалној подели Народне Републике Србије из априла 1947. Савинац је, као Месни народни одбор, и даље у оквиру среза таковског.⁷⁸ У априлу 1952. формиран је као Народни одбор општине Савинац.⁷⁹

71. Исто, бр. 56/1955.

72. Исто.

73. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, акт, пов. бр. 1370 и бр. 151 из 1949, кут. инв. бр. 1.

74. Исто.

75. Службени гласник НРС бр. 15/1952.

76. Исто, бр. 56/1955.

77. ИАЧ, Народни одбор општине Савинац, Записник од 2. октобра 1944, кут. инв. бр. 1.

78. Службени гласник НРС бр. 17/1947.

79. Исто, бр. 15/1952.

Општина Савинац укинута је Законом из јула 1955, а њена територија припојена Народном одбору општине Горњи Милановац.⁸⁰

16. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ ТАКОВО – ТАКОВО (1944–1955)

Формиран је у октобру 1944. као Народноослободилачки одбор са седиштем у Таковоу.⁸¹ Обухватао је села: Врнчане, Лочевце, Љевају, Сишошевиће и Таково. Потпадао је под надлежност среза таковског. Средином 1946. мења назив у Месни народни одбор Таково,⁸² а од априла 1952. формира се као Народни одбор општине Таково.⁸³

Општина Таково укинута је Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији од 20. јула 1955.⁸⁴ Њена територија је од 31. августа те године припојена Народном одбору општине Горњи Милановац.

17. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ ТЕОЧИН – ТЕОЧИН (1944–1955)

Формиран је средином октобра 1944. као Народноослободилачки одбор са седиштем у Теочину.⁸⁵ Обухватао је села Брајиће и Теочин. Потпадао је под надлежност среза таковског. Средином 1946. мења назив у Месни народни одбор Теочин, а од априла 1952. формира се као Народни одбор општине Теочин.⁸⁶

Општина Теочин укинута је Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији од 20. јула 1955.⁸⁷ Њена територија је од 31. августа те године припојена Народном одбору општине Бершићи.

80. Исто, бр. 56/1955.

81. ИАЧ, Народни одбор општине Таково, Извештај о раду Одбора из 1944, кут. инв. бр. 1.

82. Службени лист ФНРЈ бр. 43/1946.

83. Службени гласник НРС бр. 15/1952.

84. Исто, бр. 56/1955.

85. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, акт без броја од 15. октобра 1944, кут. инв. бр. 1.

86. Службени лист ФНРЈ бр. 43/1946. и Службени гласник НРС бр. 15/1952.

87. Исто, бр. 56/1955.

18. НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ УГРИНОВЦИ – УГРИНОВЦИ (1944–1955)

Формиран је у октобру 1944. као Народноослободилачки одбор са седиштем у Угриновцима.⁸⁸ Обухватао је село Угриновце. Потпадао је под надлежност среза качерског. По Закону о административно-територијалној подели у Народној Републици Србији из априла 1947. Угриновци су као Месни народни одбор ушли у оквир среза љишког.⁸⁹ У априлу 1952. Угриновци су формиран као Народни одбор општине Угриновци у оквиру истог среза.⁹⁰

Општина Угриновци укинута је Законом о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији од 20. јула 1955. Њена територија је од 31. августа те године припојена Народном одбору општине Бољковци, срез Чачак.⁹¹

19. МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОР ГОРЊА ВРБАВА – ГОРЊА ВРБАВА (1945–1947)

Формиран је 10. марта 1945. као Месни народноослободилачки одбор са седиштем у Горњој Врбави.⁹² Обухватао је село Горњу Врбаву, које је пре тога било у оквиру Народноослободилачког одбора Бело Поље. Потпадало је под надлежност среза таковског. На основу Општег закона о народним одборима из маја 1946. мења назив у Месни народни одбор Горња Врбава.⁹³

Месни народни одбор Горња Врбава укинут је Законом о административно-територијалној подели Народне Републике Србије априла 1947. Село је припојено Месном народном одбору Бело Поље.⁹⁴

20. МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОР ДОЊА ВРБАВА – ДОЊА ВРБАВА (1945–1947)

Формиран је 10. марта 1945. као Месни народноослободилачки одбор са седиштем у Доњој Врбави.⁹⁵ Обухватао је село Доњу Врбаву, које је пре тога било у саставу Народноослободилачког одбора Бело По-

88. ИАЧ, Народни одбор општине Угриновци, Деловодни протокол бр. 1/44.

89. *Службени гласник НРС* бр. 17/1947.

90. Исто, бр. 15/1952.

91. Исто, бр. 56/1955.

92. ИАЧ, Народни одбор Бело Поље, Записник од 10. марта 1945, кут. иш. бр. 1.

93. *Службени лист ФНРЈ* бр. 43/1946.

94. *Службени гласник НРС* бр. 17/1947.

95. ИАЧ, Народни одбор општине Бело Поље, Записник од 10. марта 1945.

ље. Потпадао је под надлежност среза таковског. Маја 1946. мења назив у Месни народни одбор Доња Врбава.⁹⁶

Месни народни одбор Доња Врбава укинут је Законом о административно-територијалној подели Народне Републике Србије од априла 1947.⁹⁷ Територија му је од 1. априла те године припојена Месном народном одбору Бело Поље.

21. МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОР ЛЕУШИЋИ – ЛЕУШИЋИ (1945–1947)

Формиран је 10. марта 1945. као Месни народноослободилачки одбор са седиштем у Леушићима.⁹⁸ Обухватао је село Леушиће. Потпадао је под надлежност среза таковског. На основу Општег закона о народним одборима од маја 1946. променио је назив у Месни народни одбор Леушићи.⁹⁹ Под тим називом укинут је Законом о административно-територијалној подели Народне Републике Србије априла 1947.¹⁰⁰ Његова територија припојена је Месном народном одбору Брезна.

22. МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОР ЛУЊЕВИЦА – ЛУЊЕВИЦА (1949–1952)

Формиран је 23. октобра 1949. са седиштем у Луњевици.¹⁰¹ Обухватао је села Јабланицу и Луњевицу, која су до тада била у саставу Месног народног одбора Брусница. Потпадао је под надлежност среза таковског. Под истим називом укинут је на основу Закона о административно-територијалној подели Народне Републике Србије априла 1952, а његова територија укључена у састав Народног одбора општине Брусница.¹⁰²

23. МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОР РУЧИЋИ – РУЧИЋИ (1944–1947)

Формиран је у децембру 1944. као Месни народноослободилачки одбор са седиштем у Ручићима.¹⁰³ Обухватао је село Ручиће. Потпадао

96. Службени листи ФНРЈ бр. 43/1946.

97. Службени гласник НРС бр. 17/1947.

98. ИАЧ, Месни народни одбор Леушићи, Деловодни протокол бр. 1/1945.

99. Службени листи ФНРЈ бр. 43/1946.

100. Службени гласник НРС бр. 17/1947.

101. ИАЧ, Народни одбор општине Брусница, Записник од 23. октобра 1949, кут. инв. бр. 1.

102. Службени гласник бр. 15/1952.

103. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, акт без броја из децембра 1944, кут. инв. бр. 1.

је под надлежност среза таковског. На основу Општег закона о народним одборима променио је назив у Месни народни одбор Ручићи.¹⁰⁴ Под тим називом укинут је Законом о административно-територијалној подели Народне Републике Србије априла 1947. Његова територија ушла је у састав новоформираног Месног народног одбора Врнчани.¹⁰⁵

24. МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОР СВРАЧКОВЦИ – СВРАЧКОВЦИ (1944–1949)

Формиран је 6. октобра 1944. као Народноослободилачки одбор са седиштем у Сврачковцима.¹⁰⁶ Обухватао је села: Велереч, Неваде и Сврачковце. Потпадао је под надлежност среза таковског. Општим законом о народним одборима из маја 1946. мења назив у Месни народни одбор Сврачковци.¹⁰⁷

Месни народни одбор Сврачковци укинут је у октобру 1949.¹⁰⁸ Село Сврачковци припајају се 23. октобра те године Месном народном одбору Мајдан, а села Велереч и Неваде, заједно са Грабовицом из Месног народног одбора Брусница, формирају Месни народни одбор Неваде у оквиру среза таковског.

*

* * *

На подручју данашње општине Горњи Милановац извршене су велике административно-територијалне промене од краја 1944. до данас. Ово подручје је од септембра 1944. до јула 1955. године било обухваћено срезом таковским. У оквиру њега до средине 1946. године деловао је велики број народноослободилачких одбора. (Једно краће време скоро свако село имало је свој народноослободилачки одбор.) Доношењем Општег закона о народним одборима средином 1946, народноослободилачки одбори променили су називе у месне народне одборе, уз знатно смањење њиховог броја. До још већег смањења дошло је на основу Закона о подели територије Народне Републике Србије од априла 1952. године, када су, уместо месних народних одбора, формиран народни

104. Службени листи ФНРЈ бр. 43/1946.

105. Службени гласник НРС бр. 17/1947.

106. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, Записник из 1944, кут. инв. бр. 1.

107. Службени листи ФНРЈ бр. 43/1946.

108. ИАЧ, Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, акт пов. 1370 и пов. бр. 151 из 1949, кут. инв. бр. 1.

одбори општина. И најзад, Уставом од априла 1963. године, народни одбори општина прерасли су у скупштине општина. При том су образоване територијално велике општине, које најчешће захватају читаву територију укинутог среза. Такав случај је и са општином Горњи Милановац. Данас она обухвата углавном читаво подручје бившег среза таковског.

Бивше општине биле су под надзором среза таковског до 1955, па среза Чачак до 1962, а затим среза Краљево до 1967, када се срезови укидају као административно-територијалне јединице.

Надзор над радом среза таковског вршио је Народни одбор округа чачанског (до 1947), а од 1949. до 1951. године Обласни одбор области крагујевачке. Данас је општина Горњи Милановац у саставу Моравичког округа.

CHRONOLOGIE DE LA FORMATION DES UNITÉS ADMINISTRATIVES SUR LE TERRITOIRE DE LA COMMUNE DE GORNI MILANOVATZ ENTRE 1944/45 ET 1995

Sur le territoire de l'actuelle commune de Gorgni Milanovatz ont fonctionné, depuis 1944 jusqu'à nos jours, un grand nombre de communes et un arrondissement. Les communes dépendaient de l'administration de l'arrondissement, les arrondissements de celle du district ou de la région. La suppression graduelle des districts d'abord, ensuite des régions et des arrondissements aussi, entraîna la réduction du nombre de communes. Les communes qui, conformément aux prescriptions de la loi continuaient à fonctionner, agrandissaient leur territoire aux dépens des communes supprimées. A la fin, seule la commune de Gorgni Milanovatz subsista, comprenant l'ensemble du territoire de l'ancien arrondissement de Takovo.

Ces changements peuvent être suivis dans le présent ouvrage.

Vitomir Vasilic